

Crna Gora
Zavod za školstvo

OPŠTA GIMNAZIJA

OBAVEZNI IZBORNI PREDMET

Predmetni program

DEBATA za II razred

Podgorica
2009.

Predmetni programi

Debata za II razred gimnazije

Izdavač: Zavod za školstvo
Urednik: dr Dragan Bogojević
Lektura: Danijela Đilas
Tehnička priprema
i dizajn: Nevena Čabrilo
Štampa: "OBOD" Cetinje
Tiraž: 100
Podgorica, 2009.

Na osnovu javno-važećeg opšteg dijela obrazovnog programa za opštu gimnaziju koji je utvrđen Rješenjem Ministarstva prosvjete i nauke od 24. marta 2004. godine (br. 01-1584/2), i Rešenjem Ministarstva prosvjete i nauke od 21. marta 2006. godine (br. 01-1797/2) Savjet za opšte obrazovanje je na 48. sjednici, održanoj 11. jula 2008. godine utvrdio predmetni program **Debata** za II razred gimnazije

SADRŽAJ

1. NAZIV NASTAVNOG PREDMETA.....	5
2. ODREĐENJE PREDMETNOG PROGRAMA	5
3. OPŠTI CILJEVI PREDMETNOG PROGRAMA.....	6
5. DIDAKTIČKE PREPORUKE	14
6. STANDARDI ZNANJA (ISPITNI KATALOG)	15
7. NAČINI PROVJERAVANJA ZNANJA I STRUČNE OSPOSOBLJENOSTI.....	16
8. RESURSI ZA REALIZACIJU NASTAVE.....	17
9. PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA/CA I STRUČNIH SARADNIKA/CA.....	18

1. NAZIV NASTAVNOG PREDMETA

IZBORNI PREDMET

NAZIV PREDMETNOG PROGRAMA

DEBATA

2. ODREĐENJE PREDMETNOG PROGRAMA

a) Položaj, priroda i namjena predmetnog programa

Izborni predmet *Debata* predviđen je za drugi razred gimnazije sa dva časa nedjeljno, odnosno, ukupnim fondom od 70 časova.

Predmet *Debata* podrazumijeva formalno zaokruženu i zasebnu cjelinu, ali i svojevrsnu logičku, kognitivnu i praktičku platformu izbornog predmeta *Komunikologija* iz prvog razreda. Takođe, visok stepen korelacije i konstruktivne korisnosti dobija se i u odnosu sa predmetima kao što su: Sociologija, Filozofija, Građansko obrazovanje, Maternji jezik i književnost, Istorija, Psihologija, Umjetnost i svim drugim predmetima u kojima je na direktan ili indirektan način situirana najvažnija društvena problematika.

Predmet podrazumijeva ovladavanje komunikacijskim vještinama koje učenik/ca može primjenjivati tokom cijelog svog školovanja, ali, te sposobnosti mogu biti od velikog značaja i u mnogim drugim društvenim obrascima i situacijama, s obzirom da učenik/ca paralelno obogaćuje i svoja saznanja, odnosno upoznaje se sa fundamentalnim društvenim procesima, promjenama i vrijednosnim sistemima.

Poseban akcenat predmeta ide na izgradnju kritičke svijesti i sistematsko pospješivanje senzibiliteta učenika/ca za sve aktuelne, ali i vječno diskutabilne teme koje iziskuju nužnu brigu o kvalitetu promišljanja i artikulisane misli.

b) Broj časova i oblici nastave

Teorijski dio nastave i praktične aktivnosti, odnosno struktuirano vježbanje, podrazumijevaju samo načelno programsko pozicioniranje, jer, sama priroda predmeta fleksibilno omogućava “prevođenje” pojedinih sadržaja i metoda sa jedne strane na drugu (teorija – praksa) ukoliko se procijeni da će tako biti u efektnijem odnosu tokom same realizacije, nego što je to prvobitno bilo određeno.

Primjer: planirani čas predavanja o zadatoj temi može se prevesti u radionicu kao oblik približavanja fundamentalnim pojmovima i relacijama ili obrnuto, što zavisi od prethodne upućenosti učenika/ca, kvaliteta dostupnih izvora informacija i sredstava za realizaciju nastave.

3. OPŠTI CILJEVI PREDMETNOG PROGRAMA

- a) Razvoj komunikacijskih vještina kroz praktikovanje tri najrasprostranjenija i najfunkcionalnija svjetska formata debate (KP, KPP, WS) sa naglaskom na javno govorenje, demonstraciju tolerancije, kulture dijaloga i prednosti timskog rada.
- b) Razvoj sposobnosti uočavanja prioriteta za društvenu reakciju i shodno tome, ovladavanje vještinom izgradnje i artikulisanja argumentacijske podrške.
- c) Senzibilisanje i osposobljavanje učenika/ca za temeljan pristup složenim društvenim fenomenima i objektivno sagledavanje i strukturiranu analizu konkretnog činjeničnog stanja.
- d) Profilisanje rezultata kritičkog preispitivanja datog problema.
- e) Proširivanje saznanja o mnogim aspektima društvenog života i vrijednosnim pozicijama na svim nivoima formalnog i neformalnog društvenog djelovanja (socijalna patologija, stratifikacija, političke i druge institucije, norme u načelu i praksi, društveni aktivizam, ekologija, nauka-tehnika-tehnologija, globalizacija...).
- f) Podizanje građanske svijesti i definisanje aktivne uloge po pitanju obaveza, dužnosti i odgovornosti u građanskom društvu.

Posebni ciljevi predmeta

Učenik/ca treba da poznaje i uspješno praktikuje:

- osnovne principe funkcionalne komunikacije,
- elemente kultivisanog govora,
- kulturu dijaloga,
- adekvatnu argumentaciju,
- javni nastup,
- ispravno i koncizno formulisanje pitanja,
- kompletna pravila i tehniku osnovnih formata debate (KP, KPP, WS).

4. SADRŽAJI I OPERATIVNI CILJEVI PREDMETNOG PROGRAMA

Obavezne teme (sadržaj predmetnog programa):

1. **Retorika** (mišljenje, govor, izgled i stil)
2. **Kultura dijaloga** (aktivno slušanje, tolerancija, uvažavanje sagovornika, neverbalna komunikacija)
3. **Šta je debata** – ciljevi i zadaci debate kao nastavnog predmeta i kao metode u javnosti
4. **Osnovni elementi i tehnika debate**
5. **Osnovni formati debate: Karl Popper debata (KP)**
6. **Karl Popper debata sa planom (KPP)**
7. **Svjetski format** (World Schools)

Plan realizacije predmetnog programa

obavezne teme	obavezne teme (broj časova)	izborne teme (broj časova)
Retorika (mišljenje, govor, izgled i stil)	6	2
Kultura dijaloga (principi funkcionalne komunikacije, aktivno slušanje, tolerancija, neverbalna komunikacija)	5	-
Šta je debata – ciljevi i zadaci debate kao nastavnog predmeta i kao metode u javnosti (mediji, kultura, politika)	4	-
Osnovni elementi i tehnika debate – teze, definicije, kriterijum, argumenti, unakrsno ispitivanje, polje sukoba, logičke greške	8	-
Osnovni formati debate: Karl Popper debata (KP)	15	5
Karl Popper debata sa planom (KPP)	10	5
Svjetski format (World Schools)	10	2
UKUPNO	58	14

4. 1. RETORIKA (6+2)

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacija
<p>Učenik/ca treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - upozna značaj upotrebe književnog jezika, - prepozna situacije u kojima je neophodna upotreba književnog govora, - upozna osnovne funkcije retorike, - upozna osnovne elemente govornog nastupa, - razumije značaj argumentovanog govora, - razumije značaj stilizovanog govora i nastupa. 	<p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> - navode primjere korišćenja književnog i žargonskog jezika, - čitaju znamenite govore, - pripremaju sopstvene govore na zadatu temu, - analiziraju argumentovane i neargumentovane govore, - klasifikuju pitanja po težini i prioritetima, - vježbaju postavljanje pitanja. 	<p>Književni jezik; kultura govora; retorika; cilj govora; argument; konstruktivna pitanja; stil; neverbalna komunikacija; diskusija; rasprava; besjeda.</p>	<p>Maternji jezik i književnost: pravopis; govorništvo.</p> <p>Sociologija: simbolički karakter kulture; jezik i stil; društvena interakcija.</p> <p>Psihologija: komunikacija; emocije; psihosomatske opstrukcije.</p>

Izborne teme/aktivnosti (tematski govori): prigodni govori (sudski, vojni, politički, zdravice...); javna rasprava (ekologija, škola, religija i mladi, sekte...).

4. 2. KULTURA DIJALOGA (5+0)

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacija
<p>Učenik/ca treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - upozna osnovne principe funkcionalne komunikacije, - upozna značaj aktivnog slušanja i praćenja različitih izvora informacija, - upozna značaj aktivnog slušanja sagovornika, - usvaja tehniku aktivnog slušanja, - usvaja tehniku kulturnog obraćanja i postavljanja pitanja, - upozna značaj prepoznavanja i izbjegavanja mogućih konfliktnih situacija, - ovladava tehnikom izbjegavanja ili rješavanja konfliktnih situacija, - upozna značaj uvažavanja sagovornika i kulture dijaloga bez obzira na težinu odnosno sadržaj poruke, - upozna značaj tolerancije, - upozna značaj neverbalne komunikacije, - upozna značaj timskog rada. 	<p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prepoznaju i nabrajaju sopstvene karakteristike tokom komunikacionog procesa, - analiziraju različite situacije u kojima je neophodna uspješna komunikacija (rad u grupama), - analiziraju različite situacije u kojima se ispoljava verbalna agresija, - simuliraju različite konfliktne situacije i primjenjuju (vježbaju, praktikuju) metode kulturnog rješavanja sporova u komunikaciji, - demonstriraju kulturno vođenje dijaloga, - izrađuju portfolio na temu funkcionalne, odnosno disfunkcionalne komunikacije, - prezentuju portfolio timski (naizmjenično), - spremaju predstavu ili igrokaz radi demonstracije najvažnijih gestova i znakova. 	<p>Funkcionalna i disfunkcionalna komunikacija; aktivno i pasivno slušanje; konflikti; verbalna agresija; kultura dijaloga; neverbalna komunikacija; tolerancija; timski rad.</p>	<p>Komunikologija: principi funkcionalne komunikacije; verbalna i neverbalna komunikacija; bonton.</p> <p>Sociologija: društvena interakcija; potkultura i kontrakultura; jezik i značenje stila; mas-mediji; negativne posljedice masovne kulture.</p> <p>Psihologija: ličnost i interakcija; konfliktna ličnost; rješavanje konfliktnih situacija; prag tolerancije.</p>

4. 3. ŠTA JE DEBATA (4+0)

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacija
<p>Učenik/ca treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - usvaja etimološko i funkcionalno značenje pojma „debata“, - razumije mjesto, značaj, ciljeve i zadatke debate kao nastavne metode i kao posebnog nastavnog premeta, - razumije mjesto, značaj i ciljeve debate kao metodološkog postupka u različitim oblastima društvenog djelovanja i organizovanja (mediji, javne debate na skupovima, tribinama, okruglim stolovima), - upozna fundamentalne teme koje po svojoj suštini zahtijevaju raspravu pro et contra, - shvata značaj debatabilnog pristupa u obradi mnogih savremenih tema u sferi moralnih, kulturnih, političkih i drugih nedoumica. 	<p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> - upoređuju i analiziraju različita značenja riječi „debata“, - istražuju, prikupljaju primjere i podatke o frekventnosti i upotrebnoj vrijednosti debate u različitim oblastima društvenog djelovanja, - gledaju filmove o viševjekovnim vrijednosno suprotstavljenim stavovima u vezi osnovnih moralnih, političkih i drugih preokupacija (abortus, eutanazija, cilj opravdava sredstvo...), - pišu seminarski rad na teme: „debata kroz vrijeme“; „smrtna kazna“; „kloniranje“, - prezentuju radove i razvijaju diskusiju o ključnim pozicijama pro et contra. 	<p>Debata; afirmativni stav; negativni stav; upotrebna vrijednost debate u školi i javnom životu; debatabilne teme; pro et contra; tribina; „okrugli sto“; moralne dileme; političke dileme; makijavelizam; abortus kao dilema; eutanazija; smrtna kazna kao dilema; savremene moralne, političke i druge nedoumice; kloniranje.</p>	<p>Sociologija: razvoj društva; moral i politika – makijavelizam; moralne i pravne norme.</p>

4. 4. OSNOVNI ELEMENTI I TEHNIKA DEBATE (8+0)

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacija
<p>Učenik/ca treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - upozna pravila ispravnog formulisanja teza (debatabilna rezolucija), - prepozna adekvatne izvore informacija za pristup tezi, - upozna značaj definisanja ključnih pojmova, - upozna se sa pravilima ispravnog definisanja, - upozna značenje kriterijuma, - upozna pojam tzv. <i>argumentacijske linije</i>, - razumije značaj logičkog i koherentnog povezivanja definicija, kriterijuma i argumenata u slučaju za koji se zalaže, - upozna se sa redoslijedom (tokom) i prioritetima u debati, - upozna značaj postavljanja pitanja, - upozna načine upotrebe dobijenih odgovora tokom unakrsnog ispitivanja, - upozna se sa osnovnim i najčešćim logičkim greškama. 	<p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nabrajaju teme koje okupiraju njihovu pažnju i formulišu ih na debatabilan način, - prave spisak izvora informacija po stepenu važnosti, - pristupaju izvorima informacija i prikupljaju podatke, - za odabrane teze vježbaju definisanje ključnih pojmova zadate rezolucije, - navode primjere neispravnog definisanja i objašnjavaju posljedice koje iz takvog definisanja proističu, - vježbaju postavljanje kriterijuma i argumentacijske linije, - vježbaju postavljanje pitanja, - čitaju različite tekstove i pronalaze logičke greške. 	<p>Teza/rezolucija; debatabilna rezolucija; izvori informacija/istraživanje; definicija; pravila definisanja; greške u definisanju; kriterijum; argumentacijska linija; koherentan slučaj (case); logika A-slučaja; logika N-slučaja; unakrsno ispitivanje; tehnika unakrsnog ispitivanja; logičke greške.</p>	<p>S obzirom na specifičnost ove teme, uočava se samo posredna korelacija u pojedinim slučajevima aktivne nastave u kojima je moguć pristup/metod pro et contra: sociologija, filozofija, istorija, književnost, umjetnost itd.</p>

4. 5. OSNOVNI FORMATI DEBATE: KARL POPPER (15 + 5)

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacija
<p>Učenik/ca treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - se upozna sa pravilima KP debate, - se upozna sa specifičnim ulogama govornika, - se upozna sa tehnikom i strategijom konstruisanja A-slučaj, - se upozna sa tehnikom i strategijom konstruisanja N-slučaja, - se upozna sa tehnikom usklađivanja, organizacije, argumentacije i prezentacije, - se upozna sa tehnikom pripremanja i vođenja unakrsnog ispitivanja. 	<p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> - biraju teme za pripremu debate i raspoređuju se u timove, - istražuju, - analiziraju i vrednuju mogućnosti argumentovanog pristupa temi, - samostalno definišu ključne pojmove i postavljaju kriterijum, - uspostavljaju argumentacijsku liniju A i N slučaja, - naizmjenično (svi formirani timovi) realizuju sve postavljene teze u KP formatu. 	<p>Karl Popper format; organizacija, argumentacija i prezentacija; strategija A/N pozicija; pobijanje i kontrargumentacija; polje sukoba; bilješka debatnog toka; sudijski listić.</p>	<p>S obzirom na specifičnost ove teme, uočava se samo posredna korelacija u pojedinim slučajevima aktivne nastave u kojima je moguć pristup pro et contra: sociologija, filozofija, istorija, književnost, umjetnost itd.</p>

Izborne teme/aktivnosti (tematske debate):**primjeri:**

- Škola/obrazovanje („Nauka je važnija od umjetnosti“)
- Etika („Abortus treba zabraniti“)
- Ekonomija („Ekonomski interesi su važniji od nacionalnih““)
- Ljudska prava („Pozitivna diskriminacija je opravdana“)
- Demokratija („Autokratija je bolja od demokratije“)

4. 6. FORMAT KARL POPPER SA PLANOM (10+5)

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacija
<p>Učenik/ca treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - se upozna sa pravilima KPP debate, - se upozna sa specifičnim ulogama govornika, - se upozna sa tehnikom i strategijom konstruisanja A-slučaj, - se upozna sa tehnikom i strategijom konstruisanja N-slučaja, - se upozna sa načinima pobijanja A-slučaja, - se upozna sa tehnikom usklađivanja, organizacije, argumentacije i prezentacije, - se upozna sa tehnikom pripremanja i vođenja unakrsnog ispitivanja. 	<p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> - biraju teme za pripremu debate i raspodjelu se u timove, - istražuju, - analiziraju i vrednuju zadatu tezu sa ciljem jasne i ubjedljive identifikacije problema, - samostalno definišu ključne pojmove , - analiziraju različite mogućnosti za konstrukciju <i>A-plana</i>, - uspostavljaju <i>A-strategiju</i>, - analiziraju mogućnosti <i>N-slučaja</i> odnosno <i>kontra-plan</i>, - uspostavljaju <i>N-strategiju</i> pobijanja ili opovrgavanja (uzrok problema, problem, plan, benefite <i>A-plana</i>). 	<p>Karl Popper format sa planom; status quo; identifikacija i obrazloženje <i>problema</i>; obrazloženje <i>uzroka</i> problema; plan (agent, mehanizmi, trošak i benefiti plana); topikalnost plana; solventnost plana; kontra-plan; strategije Afirmacije i Negacije.</p>	<p>S obzirom na specifičnost ove teme, uočava se samo posredna korelacija u pojedinim slučajevima aktivne nastave u kojima je moguć pristup pro et contra: sociologija, filozofija, istorija, književnost, umjetnost itd.</p>

Izborne teme/aktivnosti (tematske debate):**primjeri:**

- Genetički inženjering („Kloniranje treba zabraniti“)
- Političke kontraverze („Trebalo uvesti žensku kvotu u Parlament“)
- Kultura/sport („Sportski lov i ribolov treba zabraniti“)
- Mediji („Reality show treba zabraniti“)
- Ekologija („Zaštita okoline treba imati prednost u odnosu na tehnološki razvoj“)

4. 7. SVJETSKI FORMAT (WS) (10+2)

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacija
<p>Učenik/ca treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - se upozna sa pravilima <i>WS</i> debate, - se upozna sa specifičnim ulogama govornika, - se upozna sa tehnikom i strategijom konstruisanja A-slučaja tj. propozicije, - se upozna sa tehnikom i strategijom konstruisanja N-slučaja odnosno opozicije, - se upozna sa tehnikom usklađivanja, sadržaja, strategije i prezentacije odnosno stila, - se upozna sa tehnikom pripremanja i vođenja unakrsnog ispitivanja. 	<p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> - biraju teme za pripremu debate i raspoređuju se u timove, - istražuju, prikupljaju informacije, - analiziraju i vrednuju zadatu tezu, - pripremaju valjanu argumentaciju za A i N slučaj, - vježbaju posebne elemente govora, - vježbaju <i>points of information</i>. 	<p>WS format; propozicija; opozicija; sadržaj govora (argumentacija); stil (sugestivnost); strategija (struktura, vrijeme i razumijevanje); points of information; ocjenjivanje – sudijski listić.</p>	<p>S obzirom na specifičnost ove teme, uočava se samo posredna korelacija u pojedinim slučajevima aktivne nastave u kojima je moguć pristup pro et contra: sociologija, filozofija, istorija, književnost, umjetnost itd.</p>

Izborne teme/aktivnosti (tematske debate):

primjeri:

- Terorizam („Građanska neposlušnost je opravdana“)
- Now Age („Amerika vlada svijetom“)

5. DIDAKTIČKE PREPORUKE

Metode

Najvažniji i najprisutniji metodički postupak debate jeste iskustveno/aktivno/participatorno učenje koje se realizuje uglavnom kroz: istraživanje; timski rad; kroz simulacije; kroz modulirano rješavanje problema; inovativnim pristupom; kroz saradnju sa relevantnim subjektima (ljudski resursi i institucije).

6. STANDARDI ZNANJA (ISPITNI KATALOG)

1. TEMA

Učenik/ca treba da zna:

- osnovne elemente književnog govora,
- osobenosti i upotrebnu vrijednost žargonskog jezika,
- vrijednost i značaj argumentovanog govora,
- osnovne funkcije retorike,
- osobine kultivisanog govora,
- pravila/tehniku postavljanja pitanja.

2. TEMA

Učenik/ca treba da zna:

- osnovne elemente komunikacionog procesa,
- tehniku aktivnog slušanja,
- principe funkcionalne komunikacije,
- značaj tolerancije,
- tehniku izbjegavanja i rješavanja konflikata,
- vrijednost neverbalne komunikacije,
- osobine i značaj timskog rada.

3. TEMA

Učenik/ca treba da zna:

- istorijat (razvoj) debate,
- karakteristike debatabilnih rezolucija,
- upotrebnu vrijednost debate u školi i javnom životu,
- savremene dileme u formi pro et contra.

4. TEMA

Učenik/ca treba da zna:

- pravila definisanja,
- tehniku obrade podataka,
- pravila postavljanja kriterijuma,
- pravila/logiku postavljanja afirmativnog slučaja,
- pravila/logiku postavljanja negacijskog slučaja,
- pravila realizacije unakrsnog ispitivanja,
- elementarne logičke greške.

5. TEMA

Učenik/ca treba da zna:

- osnovne elemente KP formata,
- tehniku postavljanja A-slučaja,
- tehniku postavljanja N-slučaja,
- osnovne strategije A/N,
- osnovne strategije N/A,
- vođenje bilješke,
- upotrebu rezultata unakrsnog ispitivanja.

6. TEMA

Učenik/ca treba da zna:

- osnovne elemente KPP formata,
- tehniku postavljanja A-slučaja,
- tehniku postavljanja N-slučaja,
- osnovne strategije A/N,
- osnovne strategije N/A,
- vođenje bilješke,
- upotrebu rezultata unakrsnog ispitivanja.

7. TEMA

Učenik/ca treba da zna:

- osnovne elemente WS formata,
- tehniku postavljanja A-slučaja,
- tehniku postavljanja N-slučaja,
- osnovne strategije A/N,
- osnovne strategije N/A,
- značenje i upotrebu stila,
- vođenje bilješke,
- upotrebu rezultata unakrsnog ispitivanja *points of information*.

7. NAČINI PROVJERAVANJA ZNANJA I STRUČNE OSPOSOBLJENOSTI

Ocjenjivanje u okviru Debate kao izbornog predmeta je kvantitativno a podrazumijeva standardnu obavezu da se učenicima/ama na argumentovan način mora dati povratna informacija, odnosno obrazloženje o njihovom radu i postignućima, naravno, adekvatno osnovnim principima vrednovanja prema etabliranim ciljevima predmeta. Nastavnik/ca ima obavezu da već na prvom času objasni učenicima/ama kako specifičnost programa zahtijeva nešto drugačije načine provjeravanja znanja i ocjenjivanja nego što je to slučaj sa većinom predmeta. Akcenat predmeta pada na praktično ovladavanje komunikacionim vještinama, ali i na sposobnost samostalnog istraživanja, analize sadržaja, sposobnost ulaženja u srž zadate problematike (in medias res) i sposobnost konstruisanja valjane argumentacijske podrške. To znači da nije dovoljno samo deklarativno znati šta je npr. *kultura dijaloga*. Potrebno je demonstrirati sve ono što taj pojam podrazumijeva u cjelokupnom formalnom i suštinskom smislu. Potrebno je poznavati elemente kultivisanog govora, vladati pojmovima predmetne teme i posjedovati umješnost artikulisanja misli, stavova i emocija tokom dijaloške razmjene.

Stoga, ocjenjivanje iz ovog predmeta zahtijeva potpunu posvećenost nastavnika/ce i praćenje svih segmenata učeničkog angažmana.

Ocjenjuju se sljedeći elementi:

- a) poznavanje i razumijevanje osnovnih elemenata funkcionalne komunikacije,
- b) poznavanje, razumijevanje i praktikovanje kultivisanog govora,
- c) poznavanje i praktikovanje kulture dijaloga,
- d) poznavanje tehnike izbjegavanja i rješavanja konflikata (verbalne agresije),
- e) osposobljenost i spremnost za timski rad,
- f) poznavanje istorijata debate,
- g) poznavanje osnovnih elemenata struktuirane debate,
- h) poznavanje, razumijevanje i praktikovanje osnovnih formata debate (*Karl Popper, Karl Popper sa planom, Svjetski format*):
 - poznavanje i razumijevanje teme o kojoj se debatuje,
 - poznavanje pravila i strukture debate,
 - vještina argumentacije i pobijanja argumenata,
 - vještina artikulisanog i kultivisanog izlaganja,
 - vještina kompozicijski i stilski prihvatljivog govorenja.

Osnovni kriterijumi ocjenjivanja

U prvom klasifikacionom periodu provjeravanje znanja i ocjenjivanje podrazumijeva klasičan pristup elementima pod **a, b, c, d, e i f**, dok ocjenjivanje elemenata pod **g i h** obuhvata sljedeće:

Odličan (5) – učenik/ca u potpunosti razumije građu debate, nema propusta u argumentaciji i pobijanju, izlaže artikulirano i kompozicijski logično, govori tečno i bez jezičkih propusta;

Vrlo dobar (4) – učenik/ca uglavnom razumije građu debate, čini manje propuste u argumentaciji ili pobijanju, u izlaganju postoje manje nejasnoće ili kompozicijske i stilske greške;

Dobar (3) - učenik/ca samo djelimično razumije građu debate, čini značajne propuste u argumentaciji ili pobijanju, izlaganje je djelimično konfuzno, a u govoru postoje veće stilske i jezičke manjkavosti;

Dovoljan (2) - učenik/ca pokazuje samo najosnovnije i djelimično poznavanje građe debate, argumentacija i pobijanje su izrazito loši ili su velikim dijelom izostali; izlaganje je nejasno, haotično i nestrukturirano;

Nedovoljan (1) – učenik/ca uopšte ne poznaje građu debate i ne zna oblikovati argumente.

Ocjena mora biti podsticajna kako bi se ostvarili predviđeni ciljevi programa. Nastavnik/ca mora voditi računa i o spremnosti učenika/ce da saraduje, učestvuje u raznim diskusijama i aktivno se odnosi prema postavljenim zadacima. Ukoliko npr. učenik/ca ispunjava opisane uslove za ocjenu *odličan* (5), a istovremeno ispoljava netrpeljivost prema drugim učenicima/ama u grupi i nespremnost da saraduje ili projektuje bilo koju formu verbalne agresije, to se takođe mora uzeti u obzir prilikom vrednovanja njegovih/njenih znanja i vještina.

8. RESURSI ZA REALIZACIJU NASTAVE

8.1. Materijalni uslovi, standardi i normativi

NAZIV	OPIS	KOLIČINA
kompjuter	sa priključenim ADSL-om	1 - 5
video-projektor	sa većim platnom	1
flip chart tabla	sa papirom i markerima	1
hamer papir	u boji	20
papir	A4 i A3	2 boxa
DVD materijal	snimljeni govori i debate	po izboru

8. 2. Okvirni spisak literature i drugih izvora

1. Stanojević Obrad, Avramović Simo: *Ars rhetorica – vještina besjedništva*, SL SCG, Beograd, 2003.
2. Mandić Tijana: *Komunikologija-psihologija komunikacije*, Clio, Beograd, 2003.
3. Rot Nikola: *Znakovi i značenja-verbalna i neverbalna komunikacija*, Plato, Beograd, 2004.
4. Vlaisavljević Sanja: *Uvod u debatu*, Fond za otvoreno društvo BiH, Sarajevo, 2000.
5. Cvetanović Vladimir: *Osnove kulture govora i retorike*, Topy, Beograd, 2001.

9. PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA/CA I STRUČNIH SARADNIKA/CA

Debatu prvenstveno može predavati nastavnik/ca koji/a ima završene studije sociologije, filozofije i književnosti, ali i drugi/e nastavnici/e koji/e imaju osnovna znanja odnosno završenu obuku u sklopu realizacije Debatnog programa u Crnoj Gori.

Dodatak**IZBORNI PREDMET – DEBATA**

U Crnoj Gori debatni program u formi vannastavnih aktivnosti postoji već 11 godina. Od 2002. godine, NVO Centar za kreativnu komunikaciju iz Budve (predsjednik Krsto Vuković) za voditelje srednjoškolskih debatnih klubova periodično organizuje adekvatno usavršavanje, i kao organizacija priznata od srodnih relevantnih međunarodnih institucija, izdaje i sertifikate zavisno od završenog nivoa obuke.

U ovom trenutku, izuzimajući edukovane studente/studentkinje i druga lica, debatni program realizuju sledeći voditelji/voditeljke:

	profesor/profesoric	grad	škola	telefon i e-mail
1.	Vesna Kovačević	Podgorica	Gimnazija "Slobodan Škerović"	069/645-415
2.	Olivera Radanović	Kotor	Gimnazija	069/236-931
3.	Damir Šabanović	Bijelo Polje	Gimnazija "Miloje Dobrašinović"	069/267-476 damirthesilni@yahoo.com
4.	Verica Popović	Pljevlja	Gimnazija "Tanasije Pejatović"	067/517-611
5.	Dragana Jočić	Berane	Gimnazija "Panto Mališić"	069-376-208 jdragana@cg.yu
6.	Milojka Gardašević	Cetinje	Gimnazija	069/038-591
7.	Nedjeljko Đurović	Bar	Gimnazija i Ekonomsko-ugostiteljska škola	067/555-320
8.	Milena Milošević	Kolašin	SMŠ "Braća Selić"	069/544-232 Milenamil22@yahoo.com
9.	Gordana Danilović	Tivat	SMŠ "Mladost"	067/519-686
10.	Gojko Đurđević i Momir Dragičević	Herceg Novi	SMŠ "Ivan G.Kovačić"	068521-676
11.	Ljilja Sredojević	Ulcinj	SMŠ "Bratstvo-jedinstvo"	069/502-229
12.	Krsto Vuković	Budva	SMŠ "Danilo Kiš"	068/147-001; 067/512-958 vkrsto@cg.yu
13.	Jugoslav Rabrenović	Mojkovac	SMŠ "Vuksan Đukić"	067/536-017
14.	Radojka Koprivica	Nikšić	Ekonomsko-ugostiteljska škola	069/495-505
15.	Nada Dubljević	Nikšić	Prva stručna škola	069/662-002

16.	Vesna Krivčević	Cetinje	Stručna škola	069/065-852 vilk@cg.yu
17.	Zagorka Kalović	Pljevlja	Stručna škola	067/517-611
18.	Dr Dragan Čađenović	Podgorica	Medicinska škola	069/490-754
19.	Gordana Miličević	Berane	Medicinska škola "dr Branko Zogović"	067/855-195
20.	Anastazija Glavičić	Bar	Poljoprivredna škola	069/574-153 stasi23fox@yahoo.com
21.	Tatjana Nedović	Bijelo Polje	Elektro-ekonomska škola	069/689-926; 084/486-620 tanja_nedović@hotmail.com
22.	Veljko Dedejić	Bijelo Polje	Stručna škola	067/592-958 vdedejic@cg.yu

Važno!

Centar za kreativnu komunikaciju "Logos" raspolaže sopstvenim kapacitetima za kontinuiranu i izuzetno kvalitetnu i efikasnu edukaciju nastavnika/ca za realizaciju izbornog predmeta **DEBATA**.

S obzirom na specifičnost (teme) programa predmeta i dinamiku operativne saradnje sa Zavodom za školstvo, za nastavnike/ce koji/e do sada nijesu prošli/e adekvatne seminare, a škola želi da ih angažuje za realizaciju ovog izbornog predmeta, dodatna edukacija odnosno obuka se može izvršiti na početku 2008/09. školske godine ili neposredno pred realizaciju tema koje zahtijevaju specijalizovano znanje. Ta edukacija je jednostavna, kratko traje, troškovi su mali i neopterećujuća je za realizaciju redovnih školskih obaveza i aktivnosti.

Centar „Logos” raspolaže i adekvatnim pisanim i audio-vizuelnim materijalom uz koje bi nastava bila znatno olakšana kako nastavnicima/ama, tako i učenicima/ama. To su namjenski snimljene debate u sva tri predviđena formata i priručnik „Debata” autorā Krsta Vukovića i Predraga Zenovića.

Predmetni program DEBATA za II razred gimnazije uradio je **Krsto Vuković**